

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

21 februari 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijsbelproblematiek
Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het gebruik van afkortingen in beleidsmatige publicaties, in het bijzonder die van het departement Onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evolutie in het Nederlandstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de leerplichtleeftijd

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de screening van Vlaamse kleuters op autisme

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 21 februari 2002

VOORZITTER : De heer Dirk De Cock

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.28 uur.*

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelproblematiek

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Dillen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de spijbelproblematiek.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, enkele weken geleden zijn de resultaten van een recent onderzoek van het Spijbelteam over de toestand in het basisonderwijs bekendgemaakt. De resultaten zijn duidelijk en verontrustend. Gemiddeld blijken kinderen in het lager onderwijs elf halve dagen per schooljaar afwezig te zijn. In steden zoals Antwerpen, Gent en Hasselt is het probleem aanzienlijk groter, want daar zijn de kinderen respectievelijk 14,3, 13,9 en 14 halve dagen afwezig.

Voor veel afwezigheden zijn geldige verantwoordingen zoals doktersattesten ingediend. Maar voor 31 percent van die afwezigheden geven de ouders geen geldige reden. De oorzaken zijn zeer uiteenlopend. Zo is er het 'luxe-verzuim' waarbij ouders hun kinderen niet naar school sturen om vroeger op vakantie te kunnen gaan. Vakantie nemen buiten de schoolvakanties is immers goedkoper, en dat wordt in de publiciteitscampagnes ook gepromoot. Dit is het zoveelste bewijs van een algemene normvervaging, maar dat is een andere discussie.

Ongewettigde afwezigheden zijn dikwijls ook het gevolg van grote problemen. Armoede en alle daaraan verbonden problemen zijn een grote risi-

cofactor voor ongewettigde afwezigheden in de basisschool. Kinderen worden bijvoorbeeld thuisgehouden omdat ouders de schoolrekening of de dokter niet kunnen betalen, of omdat de kinderen mee moeten helpen in het huishouden. Het probleem is ernstig, want we spreken over kinderen van 6 tot 12 jaar.

Het probleem beperkt zich echter niet tot het basisonderwijs. Ook in het middelbaar onderwijs blijven leerlingen steeds meer onwettig afwezig. Het probleem bestaat vrijwel niet in veeleer landelijke gebieden. Het is het grootst in de derde graad, en is ook sterk onderwijsvorm gebonden. In elk geval is het zo dat 11 tot 14 percent regelmatig spijbelt, en heeft 2 tot 3 percent een zwaar spijbelprobleem. Uit studies blijkt dat weinig scholieren spijbelen voor de kick. De oorzaken in het middelbaar onderwijs zijn complex : problemen op school, problemen thuis, gezondheidsproblemen, onmacht van de ouders, enzovoort. Er is trouwens vaak een verband te leggen tussen het spijbelen van scholieren van het middelbaar onderwijs en jeugdcriminaliteit. Dat is ook gisteren tijdens het actualiteitsdebat aan bod gekomen.

Ik wil de minister enkele vragen voorleggen. Wat is uw reactie op de resultaten van het onderzoek van het Spijbelteam ? Het probleem beperkt zich niet tot het basisonderwijs, maar komt ook steeds meer voor in het middelbaar onderwijs. De cijfers voor het middelbaar onderwijs zijn een beetje verouderd. Is er reeds nieuw wetenschappelijk onderzoek gebeurd om de problematiek duidelijker in kaart te kunnen brengen ? Zo ja, wat zijn de resultaten ? Zo neen, werkt u daaraan ?

De praktijk leert dat vele scholen dit probleem niet op een kordate wijze durven aanpakken. De scholen zien het probleem, en voelen de hete adem van de verificateur in de nek. Ze willen dat echter zo snel mogelijk administratief oplossen. Ze zijn beducht voor controles en hechten in de eerste plaats

Dillen

belang aan het regulariseren van de spijbeldossiers. Het is nochtans belangrijk dat scholen grotere inspanningen leveren om afwezigheden beter op te volgen. Een probleemgerichte aanpak is cruciaal. Dat geldt ook voor het motiveren van de kinderen en hun ouders. De klemtoon moet worden gelegd op het belang van de leerplicht voor de ontplooiings- en toekomstkansen van de kinderen. Dat wordt al te vaak door de kinderen en hun ouders vergeten. Continue controles en een snelle en accurate opvolging leiden tot goede resultaten. Scholen die op dat vlak goed scoren en daarover goed communiceren met de ouders, kennen het minst problemen. Een open, vertrouwenwekkend schoolklimaat is daartoe erg belangrijk. De scholen dragen een cruciale verantwoordelijkheid. Spijbelen moet zo snel mogelijk worden aangepakt, zo niet komt er een escalatie.

In een van de nota's van de minister las ik terecht het volgende : 'Een goed preventiebeleid is gebaseerd op een sluitend registratiesysteem, een efficiënte opvolgingsstrategie en een communicatief schoolklimaat.'

Op welke wijze krijgen de scholen ondersteuning door het ministerie van Onderwijs ? Worden de scholen permanent gecontroleerd om na te gaan of ze zelf voldoende toezien op de reden van afwezigheid van de leerlingen ? Uit een analyse van de schoolgebonden oorzaken blijkt dat het ontbreken van een goede leerlingenbegeleiding en -ondersteuning spijbelbevorderend werkt. Werkt u ter zake aan richtlijnen om de ondersteuning aan scholen te verbeteren en hen te motiveren dit op een ernstige en geïntegreerde wijze aan te pakken ?

Mevrouw de minister, u kunt in deze discussie niet helemaal onschuldig pleiten. Door uw departement werd in het verleden veel onduidelijkheid gecreëerd omtrent deze thematiek. Als regel geldt dat voor vijf opeenvolgende dagen een doktersattest is vereist. Voor een kortere afwezigheid volstaat een attest van de ouders. Volgens uw omzendbrief van 1999 mogen kinderen in het middelbaar onderwijs dertig halve dagen zonder reden van school wegblijven waarbij de school geen geld verliest. Dit is om moeilijkheden vragen.

Destijds motiveerde u deze regelgeving met het argument dat de nieuwe regels spijbelen zouden helpen voorkomen. De praktijk toont echter aan dat het spijbelen blijft toenemen. De leerlingen interpreteerden de nieuwe regelgeving al snel als een recht op spijbelen met de zekerheid dat de ouders

niet worden ingelicht. Dit was althans het geval bij leerlingen uit een aantal scholen. Gelukkig dachten vele scholen er anders over. Ze namen duidelijke, beperkte en strikte richtlijnen op in het schoolreglement zoals bijvoorbeeld een strikt verplichte verantwoording voor afwezigheden. Ook verbonden ze zich ertoe de ouders onmiddellijk in te lichten over de afwezigheid van kindlief en hen aan te manen tot medewerking.

Tegenover de uit de omzendbrief voortvloeiende versoepeling van de situatie stond wel dat de school in samenwerking met het CLB ernstige inspanningen moet leveren om spijbelende leerlingen aan te spreken en hen ernstig te begeleiden. Een leerling kan het statuut van regelmatige leerling slechts behouden als de school kan bewijzen dat alles in het werk werd gesteld om de geblokeerde situatie om te keren in het belang van de leerling. De scholen hebben hier in theorie een inspanningsplicht om spijbelen en problematische afwezigheden aan te pakken.

Hoe gebeurt dit in de praktijk ? Is dit reeds geëvalueerd ? Hoe verloopt de systematische samenwerking tussen de scholen en de CLB 's ? Hoeveel leerlingen zijn er reeds daadwerkelijk begeleid in het kader van deze omzendbrief ? Volgens de mensen op het terrein blijkt hier toch het één en ander fundamenteel verkeerd te lopen.

Volgens het tijdschrift Klasse weten directeurs niet meer welke afwezigheden kunnen en welke niet. De meeste directeurs vragen dringend duidelijke richtlijnen. Nieuwe regelgeving is noodzakelijk. Hierbij is het belangrijk dat de scholen meer kansen krijgen om de achterliggende problemen te zoeken en te vinden. Het spijbelprobleem mag door de scholen niet onmiddellijk gezien worden als een administratief probleem dat louter op administratieve wijze moet worden opgelost.

Dit blijkt duidelijk uit de oorzaken voor het spijbelen die uit het onderzoek van het spijbelteam in het basisonderwijs naar voren komen. Het blijkt eveneens uit gegevens voor het middelbaar onderwijs. Hieromtrent stelt Klasse duidelijk dat wie spijbelt een probleem heeft. Heel weinig spijbelaars doen het om de kick of om zich te amuseren.

Afgezien van het 'luxeverzuim' zijn de oorzaken vaak schrijnend. Ze betreffen negatieve schoolervaringen van de ouders zelf, alleenstaande ouders die de organisatie van het gezin niet aankunnen, multi-probleemsituaties waardoor de school geen prioriteit meer is, geen mogelijkheden voor de kinderen om hun huiswerk te maken, geen leerstimu-

Dillen

lansen of ouders die de schoolrekeningen niet kunnen betalen. Dit is maar een greep uit het omvangrijke gamma van schrijnende oorzaken.

Ik geef toe dat het voor scholen niet altijd gemakkelijk is om dit te onderzoeken. Maar ze moeten hierin worden gesteund. Ze zouden bijvoorbeeld aangemoedigd kunnen worden om de afwezigheden op een structurele wijze bij te houden. Dit is met moderne apparatuur zoals de computer allesbehalve een zware en moeilijke administratieve inspanning. Zo kan gemakkelijker een systeem in het spijbelgedrag worden ontdekt en herkend. Hierbij is het belangrijk te zoeken naar de oorzaken en dit is niet zo evident.

Het is belangrijk alle signalen op een zo ruim mogelijke wijze te bespreken. Hierbij denk ik aan opmerkelijk dalende schoolresultaten, drastisch veranderd gedrag in de klas, aandacht zoeken op een negatieve manier, zogenaamd vergeten van schooltaken en lessen. Dat zijn allemaal mogelijke signalen die wijzen op achterliggende problemen. Het registreren van deze signalen en het bespreken met andere leerkrachten en met het CLB is belangrijk om dit probleem aan te pakken en om escalatie, die meestal eindigt in spijbelgedrag, te voorkomen.

Mevrouw de minister, ik denk dat u het eveneens belangrijk vindt de jongeren hierbij te betrekken. Tijdens een gesprek met spijbelende jongeren bijvoorbeeld is het belangrijk te peilen naar de redenen van hun gedrag die heel uiteenlopend kunnen zijn. Er zijn al een aantal scholen die dit probleem op een zeer behoorlijke wijze aanpakken. Het is echter hoog tijd dat alle scholen de kans krijgen gestructureerd te werken aan spijbelpreventie. Dit zal zeker leiden tot een daling van het aantal spijbelaars. Een intensieve opvolging en begeleiding is hierbij belangrijk. Deze zaak is inderdaad zeer complex. Het is belangrijk dat alle betrokken instanties rond de tafel gaan zitten om een gezamenlijk beleid en een gezamenlijke aanpak uit te werken.

Uit gegevens van uw departement blijkt dat er een groep leerlingen is waar niemand vat op heeft. Zo worden een aantal leerlingen meermaals aan uw diensten gemeld en worden de ouders aangeschreven maar die reageren niet. Begeleiding wordt ontvlucht door die leerlingen en in een aantal gevallen zijn de ouders absoluut niet bereikbaar. Dikwijls blijkt dat deze leerlingen het hele netwerk van hulpverlening zonder resultaat doorlopen. Deze hardnekkige gevallen zijn voor het onderwijs zeer

arbeidsintensief. Wat moet er gebeuren als de grens van de vrijwillige hulpverlening is bereikt ?

Het is niet alleen belangrijk spijbelen te voorkomen. Er moet achteraf ook gezorgd worden dat spijbelaars niet hervallen. De regelgeving moet erop gericht zijn scholen de mogelijkheid te geven om afwezigheden te zien als een signaal voor achterliggende problemen en niet als een louter administratieve zaak. Vele scholen leveren vandaag inspanningen voor begeleiding. Er heerst een cultuur van zorgzaamheid en engagement. De extra inzet van directie en leerkrachten is vaak groot. Maar het blijkt dat de meeste directies structuur, organisatie en een meer systematische aanpak van dit probleem vragen.

Welke initiatieven hebt u al genomen ? U had gezegd dat u na twee jaar de omzendbrief zou evalueren. Er is nood aan een nieuwe regelgeving. Wordt daaraan gewerkt ? Wanneer kunnen we die verwachten ? Kunnen we de verwachtingen van de scholen daarin terugvinden ?

Spijbelen is een complex probleem, niet alleen voor de scholen, maar ook voor het welzijn. De oorzaken liggen bij de leerlingen, de scholen, de ouders, maar ook bij de samenleving en het beleid. Een geïntegreerde aanpak met alle betrokken partijen is nodig. Deze problematiek beperkt zich niet tot uw bevoegdheid. Samenwerking met andere ministers is noodzakelijk. Mevrouw de minister, zijn er gezamenlijke initiatieven ?

Een aantal steden in Vlaanderen heeft zelf initiatieven uitgewerkt om iets te doen aan het spijbelen. In Leuven heeft de politie in samenwerking met de Jeugd- en Sociale Dienst voor een probleemgerichte aanpak gekozen. Het motiveren van ouders en jongeren staat daarbij centraal. Als kinderen worden betrapt, krijgen ze een vermaning en worden de ouders meteen op de hoogte gebracht. Deze aanpak kent blijkbaar positieve resultaten. In Oostende is een heuse spijbelambtenaar in dienst. Kinderen, jongeren en ouders kunnen bij hem terecht voor advies. Oostende heeft ook een spijbelgids, uiteraard niet om jongeren te leren spijbelen, maar om dat te voorkomen. Kent u die initiatieven ? Heeft uw departement daarin een inbreng ? Bent u bereid een en ander te onderzoeken en indien nuttig, uit te breiden ?

In het buitenland bestaan er verschillende interessante initiatieven. Ik wil niet zo ver gaan als in New York, waar op maandag en vrijdag pizza en ijs op het schoolmenu staan. Het is misschien lachwekkend maar dat blijkt heel doeltreffend te zijn. In

Dillen

Nederland bestaat vooral een preventieve aanpak met gerichte interventie. Spijbelaars worden gedaagd voor de kantonrechter en kunnen een leerstraf krijgen. Spijbelaars en hun ouders kunnen op basis van de leerplichtwet worden veroordeeld tot hoge geldboetes. Er is ook een systeem van peteren meterschap : een leerling wordt peter of meter van een andere leerling die geregeld spijbelt. Mevrouw de minister, hebt u daar inspiratie opgedaan en gaat u na of nuttige buitenlandse initiatieven ook hier worden toegepast ?

Onderwijs is bijzonder belangrijk voor de verdere ontplooiing van onze jongeren. De toekomst van die jongeren wordt enkel gewaarborgd door onderwijs. Tegelijk bestaat er een verband tussen spijbelen en jeugdcriminaliteit. Zelfs pater Leman noemt de aanpak van het spijbelen een absolute prioriteit. Mevrouw de minister, u hebt de plicht om daar ook een prioriteit van te maken, in het belang van de toekomst van onze kinderen en jongeren.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, spijbelen gebeurt niet zonder grondige reden. De maatschappelijke context is heel ingewikkeld en moeilijk te begrijpen. We weten niet altijd wat er in de gezinnen gebeurt. Maar we moeten gepast en efficiënt optreden tegen spijbelen. Dat is niet altijd gemakkelijk maar het is onze uitdaging.

We hebben het de laatste jaren vaak over kinderrechten, maar we moeten ook spreken over kinderplichten. Daartoe behoort het geregeld aanwezig zijn in de klas. Het spijbelgedrag op school zet zich later door in de samenleving. We blijven daarmee opgezadeld. We moeten dus heel goed nadenken over dit probleem.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Spijbelen komt aan bod in het gelijkheidsbeleid. Spijbelgedrag hypothekeert een school- en latere loopbaan. Het is goed dat het beleid daar aandacht voor heeft, we mogen die niet laten verzwakken. We moeten de bestaande initiatieven blijven steunen. Spijbelen is een complex probleem, waarin tal van factoren meespelen. We zijn voorstander van meer initiatieven ter zake.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, volgens de regelgeving in het basisonderwijs is een doktersattest inderdaad nodig als de afwezigheid meer dan vijf dagen bedraagt. Anders volstaat een geschreven verklaring van de ouders.

De regelgeving voor afwezigheden in het secundair onderwijs wijkt hiervan af. In tegenstelling tot wat werd beweerd, laat de omzendbrief evenwel niet toe dat leerlingen tot dertig halve dagen zonder reden kunnen wegblijven van school. Dit werd meermaals rechtgezet. De regelgeving biedt de scholen en CLB's wel de mogelijkheid om een aantal halve dagen zelf te regulariseren, op voorwaarde dat ze inspanningen doen om de achterliggende oorzaken van de afwezigheden op te sporen en een oplossing uitwerken in samenspraak met de leerling en de andere betrokkenen. De registratie van deze afwezigheden is vooral een signaal.

De bevindingen die het spijbelproject in het basisonderwijs opleverde, stemmen overeen met de resultaten van vroegere beleidsvoorbereidende experimenten in het secundair onderwijs. Deze experimenten en projecten zijn bedoeld om het probleem in kaart te brengen. Het departement heeft zelf de gegevens verzameld en geanalyseerd. Op basis van die informatie zal een nieuwe regelgeving worden uitgewerkt, die de scholen zal stimuleren om nauwer samen te werken met de CLB's.

De vaststellingen naar aanleiding van het spijbelproject in het basisonderwijs bevestigen wat kon worden afgeleid uit de analyse van de afwezigheidsgegevens in het secundair onderwijs, namelijk dat een aantal jongeren al in het basisonderwijs zeer vaak afwezig is. Deze leerlingen beginnen aan het secundair onderwijs met een leerachterstand, met alle gevolgen van dien. Sommige basisscholen en CLB's hadden ons reeds ingelicht over problematische afwezigheden. Die signalen blijken dus terecht te zijn. Deze problemen hebben vaak achterliggende oorzaken. Het onderwijs kan ze niet alleen oplossen.

In 1999 werd een nieuwe regeling uitgevaardigd inzake afwezigheden in het secundair onderwijs. Aansluitend daarop wordt nu beleidsvoorbereidend werk verricht in het basisonderwijs, dat op korte termijn tot nieuwe regels zal leiden. Afwezigheden worden daarin beschouwd als een mogelijk signaal van achterliggende moeilijkheden, waarop moet worden geantwoord in overleg tussen meerdere actoren.

Vanderpoorten

Uit de vaststellingen van het Spijbelteam blijkt dat net zoals in het secundair onderwijs bepaalde lagere scholen meer leerlingen hebben met een problematische sociale en schoolse achtergrond dan andere, en ook vaker spijbelen. Er werden reeds initiatieven genomen om deze toestanden aan te pakken. Schoolverzuim en problematische afwezigheden komen vaak voor bij jongeren uit kansarme groepen. Het voorkomen en bestrijden van schoolse mislukking is dus een preventie-instrument.

Projecten inzake zorgverbreding en onderwijsvoorangsbeleid hebben dan ook een grote waarde. Twee jaar geleden is een project gestart voor secundaire scholen met bijzondere noden. De aanpak van schoolverzuim en leerplichtproblemen hangt nauw samen met het recht op gelijke kansen van alle kinderen en jongeren.

Met middelen van het federaal Impulsfonds werden in de regio's Lokeren-Sint-Niklaas, Leuven en Maasmechelen experimentele initiatieven genomen die ondersteuning bieden aan de CLB's en scholen. In deze drie gebieden versterkt een netoverschrijdende CLB-werking de communicatie tussen de scholen en hun CLB's. De betrokken centra en scholen zijn heel positief over het project. Momenteel streven we naar de aansluiting ervan met een toekomstige gelijkekansenwerking. Wellicht zou ook een plaatselijk aanspreekpunt voor leerplichtproblemen een goede zaak zijn.

De afdeling Beleidsuitvoering Secundaire Scholen verzamelt jaarlijks evaluatiegegevens over het onderwijs. In haar rapport wordt de spreiding van de problematische afwezigheden geanalyseerd. Het bevat cijfers per provincie, voor de grootsteden, per onderwijsvorm, geboortjaar, leerjaar, enzovoort. De gemelde achterliggende oorzaken worden geanalyseerd en het verband met schoolse achterstand wordt onderzocht. Er wordt tevens onderzocht met welke externen er wordt samengewerkt.

Wat de samenwerking tussen scholen en CLB's betreft, wordt er in de omzendbrieven S065, 67 en 70 aan de scholen gevraagd om op een systematische en gestructureerde manier samen te werken met hun CLB. Na tien halve dagen code B moet het CLB worden ingeschakeld. Ook in het CLB-decreet is de opvolging van de leerplicht een verplichte opdracht.

Uit een recent rapport blijkt dat 541 van de 1.087 secundaire scholen een of meer dossiers 'problematische afwezigheden' aan het departement On-

derwijs meldden tijdens het schooljaar 2000-2001. Het betrof 1766 leerlingen in het voltijds onderwijs, 1162 in het deeltijds onderwijs en 348 jongeren in het BuSO, die werden begeleid door hun school en het CLB. Enkel de leerlingen met meer dan dertig halve dagen problematische afwezigheden moeten worden gemeld aan het departement. Dat betekent dat scholen en CLB's begeleidingsinspanningen leveren voor een beduidend groter aantal leerlingen, zonder dat dit in deze cijfers wordt uitgedrukt. Deze begeleiding gebeurt door de school in samenwerking met het CLB. Er wordt gevraagd in een systematisch en gestructureerd overleg na te gaan wat de oorzaken van de afwezigheden zijn, overleg te plegen met de jongere zelf, met zijn ouders of opvoeders en, indien nodig, met externen uit de welzijns- of gezondheidssector die mee begeleidende initiatieven kunnen nemen.

We moeten ervan uitgaan dat de registratie en de opvolging van aan- en afwezigheid een uitdrukkelijke taak is en blijft van de scholen. In hun aanpak van afwezigheidsproblemen worden ze in de eerste plaats ondersteund door het CLB. Dit werd geregeld via de omzendbrief in het secundair onderwijs en het besluit over de verplichte begeleiding bij leerplichtproblemen in het CLB-decreet. Voor het basisonderwijs zal een soortgelijke regeling worden uitgewerkt.

In het secundair onderwijs kan een jongere na dertig halve dagen problematische afwezigheid worden gemeld aan het departement Onderwijs en kan een school vragen om een schrijven te richten aan de ouders, om de communicatie tussen de betrokkenen en school of CLB te reactiveren als die verbroken zou zijn. Wanneer de betrokken leerling of zijn ouders blijven weigeren om mee te werken en niet ingaan op de initiatieven van het CLB, kan dit opnieuw aan het departement worden gemeld. Over het gevolg van deze melding is er op dit ogenblik ontevredenheid : er is een dringende vraag naar het verfijnen van de procedures in verband met de leerplichtcontrole en het afdwingen van respect voor de leerplichtwet.

In een departementale stuurgroep Leerplichtcontrole, waarin ook de CLB's en mijn kabinet een afvaardiging hebben, werd al gestart met het zoeken naar verdere initiatieven en wordt er verkend welke oplossingen eventueel mogelijk zijn in samenwerking met justitie.

Uiteraard is het ook zo dat, gezien de subsidiëring van scholen afhankelijk is van de regelmatige aanwezigheid van de leerlingen, er nog steeds controles gebeuren door de verificateurs. Er is dus wel

Vanderpoorten

degelijk een controle om na te gaan of de scholen zelf voldoende toezicht houden op aan- en afwezigheden, vragen naar de redenen van afwezigheid en daaraan ook acties koppelen voor ouders en leerlingen, in samenwerking met hun CLB.

Waar het om schoolgebonden oorzaken gaat, verwijst u terecht naar een grote nood aan leerlingenbegeleiding. Die leerlingenbegeleiding heeft niet alleen een functie in een perspectief van zorg en herstel maar ook, en niet in het minst, in een perspectief van preventie. De beweging in onderwijs van louter leerstofgerichte naar leerlinggerichte scholen is gelukkig onmiskenbaar aanwezig op het terrein en ik probeer deze ontwikkeling maximaal te ondersteunen en te versterken in overleg met alle onderwijsactoren.

Het project voor Scholen met Bijzondere Noden is geheel vanuit de filosofie van de leerlinggerichte school geconcipeerd en in discussies over personeelsaangelegenheden en over het lerarenprofiel is bij mij steeds die gerichtheid aanwezig. Die leerlinggerichte benadering kan ik evenwel niet opleggen via richtlijnen. Sinds een aantal jaren is er in het departement Onderwijs echter een nieuwe traditie gestart van projectmatige samenwerking tussen scholen, CLB's en hun begeleiders. In de nieuwe regelgevingen, die uit die samenwerking zijn gegroeid, wordt er zeer veel aandacht geschonken aan de ondersteuning van scholen voor betere registratie-instrumentaria, die correct schoolintern en -extern toezicht en de samenwerking tussen school en CLB vergemakkelijken.

De samenwerking tussen school en CLB is uitermate belangrijk, niet in het minst omdat veel problemen achter spijbelen eigenlijk welzijnsproblemen zijn. Deze welzijnsproblemen kunnen kind- of jongeregebonden zijn of een onderdeel vormen van een zeer complexe gezins- en/of vrijetijdsproblematiek. De ervaring heeft geleerd dat scholen en leerkrachten zelf slechts in beperkte mate kunnen meewerken aan de oplossing van dergelijke problemen, vooral door positief ondersteunend gedrag tijdens de schooltijd, met andere woorden vooral door een voorwaardenscheppende sfeer.

Voor een effectieve probleemoplossende werking moet de school rekenen op haar eigen intern zorgcircuit, tenminste als hierin wordt geïnvesteerd, op haar samenwerking met haar CLB en op zorg van externe partners. Aan de centra voor leerlingenbegeleiding is in het nieuwe decreet een rol van draaischijf tussen onderwijs en welzijn toebedeeld,

maar de realisatie van die taak is in het verleden zeer moeilijk gebleken. Om in de toekomst beter in die taak te slagen, zijn de centra en de scholen via het departement Onderwijs een partner geworden in het intersectoraal project 'Integrale Jeugdhulpverlening' van minister Vogels. Zij wil de hele organisatie van de jeugdhulpverlening laten kantelen van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd. Zo zouden vragen van jongeren, bijvoorbeeld over leerplichtproblemen, effectief en snel hun weg vinden naar instanties die hulp kunnen bieden. Het is onze ambitie om zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van vlot bereikbare en rechtstreeks toegankelijke hulp, tenzij de complexiteit van de zaak vereist dat een uitgebreide indicatiestelling en een toewijzing in het circuit van de niet rechtstreeks toegankelijke hulp nodig is. Een medewerker van mijn kabinet volgt met het departement op permanente basis de ontwikkeling van dit beleidsvoorbereidend project.

Vanaf dit voorjaar worden in drie pilootregio's concrete stappen gezet om de praktische haalbaarheid van de diverse opties voor de toekomstige jeugdhulpverlening na te gaan. Binnen het departement Onderwijs is het Spijbelteam, dat de experimentele spijbelwerkingen in het secundair en het basisonderwijs heeft vormgegeven, aangesteld om daarbij de bekommernissen van de scholen en de CLB's voor hun leerlingen met welzijns- en leerplichtproblemen onder de aandacht te brengen. Het Spijbelteam moet ook de ontwikkelingen in het onderwijs en de CLB's stimuleren, waar dat nodig en nuttig is. Het zou te veel tijd vragen om in te gaan op de concrete projecten. Misschien moeten we dat later eens doen. In elk geval is het een belangrijke vaststelling dat ook hier algemene Vlaamse ambities een zeer concrete lokale vertaling moeten krijgen. Die vaststelling heeft ertoe geleid dat ik in mijn ontwerp voor gelijkekansen-decreet een lokaal hoofdstuk heb ingeschreven. Lokale overheden en andere lokale partners zijn steeds meer vragende partij voor samenwerking.

Ook verschillende andere actoren dan de onderwijssector nemen inderdaad initiatieven. Een belangrijke en geruststellende vaststelling is dat de initiatieven steeds worden opgezet in nauw overleg met de scholen en de CLB's. Enkele voorbeelden tonen aan dat sommige initiatieven de samenwerking tussen scholen, CLB's, maar ook politie, gemeentelijke overheid en justitie proberen te activeren of te reactiveren. Zo heeft de stad Oostende een spijbelambtenaar aangesteld. Het departement was betrokken bij de inhoudelijke uitwerking en de evaluatie van het initiatief. Er zijn geregeld contacten. In de politiezone Leuven is onder impuls van het hoger vermeld experimenteel steunpunt 'Leer-

Vanderpoorten

plicht-leerrecht' een samenwerkingsverband opgestart met de Jeugd- en Sociale Dienst van de politie. Er wordt samengewerkt met scholen en CLB's.

Het project 'Schooladoptieplan' en de activiteiten van de Jeugdbrigade van Antwerpen zijn voorbeelden van samenwerkingsinitiatieven. Het Schooladoptieplan van de Antwerpse politie beoogt in het kader van de preventieve opdracht van de politie de opvoeding van kinderen van 10 tot 13 jaar positief te beïnvloeden. Men wil zo vroegtijdig crimineel gedrag en normvervalsing bij de kinderen signaleren en daarbij de hulpverleners, de school en de ouders betrekken. Een samenwerking met politiediensten is evenwel niet altijd evident, want veel is afhankelijk van de houding van de lokale verantwoordelijken.

Er worden ook andere initiatieven genomen, zoals het netoverschrijdend project 'Brugfiguren' in het basisonderwijs van Gent. Dat wordt gefinancierd met SIF-middelen, en heeft als bedoeling de communicatie tussen kansarme gezinnen en scholen te herstellen of te activeren. In Dendermonde loopt op dit ogenblik een initiatief van de preventiecel van het comité voor bijzondere jeugdzorg. Dat initiatief gebeurt in samenwerking met lokale scholen en CLB's, en is gericht op het ontwikkelen van een instrument ten behoeve van leerkrachten, scholen en welzijnswerkers om ouders te helpen het spijbelen te voorkomen. Als het departement Onderwijs op de hoogte is van de initiatieven, is er steeds al in contacten voorzien.

In Nederland vervult de gemeente een centrale rol in de naleving van de leerplicht. Scholen worden geacht voldoende preventief te werken om verzuim te voorkomen. In hun schoolwerkplan moeten ze ook vermelden wat ze ondernemen als verzuim, ondanks preventieve maatregelen, zich toch voordoet. Scholen moeten zorgwekkend verzuim ook melden aan de gemeente. In de praktijk gebeurt dat aan het RMC : het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt dat zich onder meer ontfert over ongekwalificeerde schoolverlaters tot 23 jaar. Het RMC schakelt dan de leerplichtconsulent in. Dat is een ambtenaar die met de opvolging van de leerplicht is belast. Elke gemeente heeft verplicht zo'n ambtenaar in dienst. Grotere gemeenten kunnen er verscheidene hebben. Kleinere gemeenten kunnen zich verenigen en samen een leerplicht-ambtenaar aanstellen. Jaarlijks moet aan de minis-

ter van Onderwijs over de opvolging en de afhandeling van schoolverzuim worden gerapporteerd.

De nadruk van het optreden van de leerplichtambtenaar ligt op maatschappelijke zorg – goed voor 90 percent van het takenpakket – en niet op controle en sancties. Toch kan de leerplichtambtenaar ook processen-verbaal opstellen. De leerplichtambtenaar kan de Raad voor Kinderbescherming inschakelen. Indien er geen oplossing komt, kan de rechter de verantwoordelijke voor de jongere sancties opleggen : een hechtenis – maximum één maand – of een geldboete – maximum 2.269 euro.

In Rotterdam kan men tegenwoordig ook een alternatieve straf uitspreken voor ouders die aan de basis liggen van schoolverzuim : 'Ouders Present'. Die ouders moeten dan een cursus in groepsverband volgen. Dat is bedoeld als pedagogische ondersteuning. Zo wil men vooral het probleem herkenbaar en bespreekbaar maken. Kinderen van 12 jaar en ouder zijn medeverantwoordelijk. Zij worden doorverwezen naar 'Buro Half' dat een taakstraf oplegt, uit te voeren op vrije dagen. Als dit niet helpt, kan een pv worden opgemaakt. De kantonrechter kan dan eventueel een hechtenis of geldboete opleggen. Dat gebeurt zeer zelden.

Uit mijn antwoord blijkt dat het departement veel aandacht besteedt aan het spijbelprobleem. Ik heb het dan nog niet gehad over de talrijke initiatieven van de scholen zelf. Men begint op een vrij intense manier leerlingen te begeleiden. Dat is het allerbelangrijkste : de scholen zelf moeten optreden, binnen het kader van de beleidslijnen van de overheid.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Ik ben erg verheugd dat de minister bijzondere aandacht besteedt aan wat onder problematisch schoolverzuim thuishoort.

Ik betreur vooral het zogenaamde luxeverzuim. De minister zal me antwoorden dat ze daar weinig kan aan doen, en ik vrees dat ze gelijk heeft. Maar dat probleem neemt toe. Ik stel vast dat voor veel kinderen de krokusvakantie op donderdag begint en op de dinsdag na de vakantie eindigt. De heer Moreau heeft gelijk : kinderen hebben niet alleen rechten maar ook plichten. Ze moeten leren die plichten te respecteren. De ouders en niet de scholen zijn uiteindelijk verantwoordelijk. Dit luxeverzuim is vanuit opvoedkundig oogpunt niet goed.

Dillen

Later zullen de kinderen dat gedrag imiteren als ze als werknemer aan de slag zijn.

Ik heb geen pasklare oplossing. Misschien kan het spijbelprobleem aan bod komen in het decreet over de rechten en plichten van de leerlingen. Zo kunnen we misschien iets krachtadiger optreden. Ik zal in elk geval het uitvoerig antwoord van de minister aandachtig lezen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, kunt u nog even het cijfer in verband met het deeltijds onderwijs herhalen ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Uit een recent rapport blijkt dat 541 van de 1.087 secundaire scholen een of meer dossiers aan het departement hebben gemeld. Het ging over 1.766 leerlingen in het voltijds onderwijs en 1.062 in het deeltijds onderwijs.

De heer Jos De Meyer : Dat is een hoog cijfer. Verder had ik graag vernomen of men bij de beoordeling van de cijfers – een bepaald aantal halve dagen afwezigheid kan aanleiding geven tot een actie van de overheid – ook rekening houdt met het aantal schoolweken.

Minister Marleen Vanderpoorten : Men mag zich niet blind staren op de cijfers. Men moet altijd acties ondernemen. In de meeste centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs heeft men daar toch wel bijzondere aandacht voor. Er is extra begeleiding van die leerlingen, want men weet dat ze tot een risicogroep behoren. Ik ben het wel met u eens dat we dat goed in het oog moeten houden.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, dit is mijn bezorgdheid. Er moet bijzondere aandacht besteed worden aan deze groep, die al het zwakst is op vele terreinen.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Dillen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het gebruik van afkortingen in beleidsmatige publicaties, in het bijzonder die van het departement Onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het gebruik van afkortingen in beleidsmatige publicaties, in het bijzonder die van het departement Onderwijs.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, collega's, bij het begin van deze legislatuur diende mevrouw Van Cleuvenbergen een voorstel van resolutie in betreffende het gebruik van afkortingen en letterwoorden voor officiële en semi-officiële benamingen. Samengevat stelde ze toen dat de drastische toename van afkortingen en letterwoorden zowel bij actieve gebruikers als bij de burger erg belastend werkt. In haar voorstel vroeg ze aan de Vlaamse regering afkortingen en letterwoorden zoveel mogelijk te beperken in de officiële en semi-officiële publicaties, teksten en aankondigingen. Tevens stelde ze voor advies in te winnen bij de Taalunie. Ten slotte drong ze aan op de opmaak van een verklarende lijst van de bij de overheid gebruikte afkortingen en letterwoorden.

We hebben haar standpunt toen met grote overtuiging gesteund. Omdat er intussen heel weinig veranderd blijkt te zijn, wil ik deze kwestie nogmaals onder de aandacht brengen. Alle departementen, maar ook en vooral het departement Onderwijs, gebruiken in de uitgevaardigde publicaties, teksten en aankondigingen vaak afkortingen en letterwoorden op een erg chaotische en soms onoordeelkundige wijze. Uiteraard is dit departement door zijn sterke gerichtheid op afzonderlijke entiteiten en door zijn sterk gedifferentieerde pakketten bijzonder onderhevig aan deze werkwijze.

Ik zou deze vraagstelling in een breder perspectief willen plaatsen. De woordcultuur, de wordeigenheid en de woordcharme verliezen in onze maatschappij steeds meer terrein. Hierdoor gaat er heel wat intellectuele warmte en communicatieve ver-

Librecht

trouwdheid verloren. Ondertussen neemt de cryptische communicatie met rasse schreden toe.

Afkorting en letterwoorden zijn in ons maatschappijbeeld en vooral in onze intellectuele wereld bijna een eigen leven gaan leiden. De gemakzuchtige en verhaastende gewoonte om woorden en termen te verenigen tot letterwoorden en afkortingen is in veel van ons taalgebruik een vanzelfsprekendheid en een eigen beeld van ons taalgebruik geworden. Het volstaat te verwijzen naar scripties, informerende publicaties, affiches, uitnodigingen en vooral naar de digitale wereld waarin een tomeloze wildgroei momenteel uitgroeit tot een volledig onrealistische en ziellose communicatie. Het schoolvoorbeeld hiervan is het taalgebruik bij het sms-verkeer, waarbij een soort van nieuw hiërogliefenschrift met zelfs een bijhorend woordenboek worden aangeboden. De ratio, de taal, de woordkleur, de woordklank en de bredere begripsinhoud worden hier herleid tot een fundamenteel primair vocabularium.

Ik kan enigszins begrip opbrengen voor de tolvraag van deze impulsieve moderne tijd. Een tijdgeest heeft altijd zijn eigen accenten. De slinger van de geschiedenis en de vooruitgang slaat altijd door in een of andere richting. We zijn er voor het ogenblik sterk onderhevig aan. Handige vereenvoudigingen van teksten en begripsinhouden zijn erg verleidelijk in een steeds meer op haast en prestatie ingestelde leefwereld.

Toch moeten we oog blijven hebben voor de functionaliteit van onze taal. Cryptische teksten zijn helemaal niet zo tijdwinvend en rationeel als ze wel lijken. Voor de zogenaamde bevoegde gebruiker vergen ze een voortdurende memorisatie van allerlei wildvreemde termen en uitdrukkingen. Voor de gewone lezer gaat het doornemen van bedoelde teksten heel dikwijls gepaard met tijdrovende opzoeking en notulering. Naast deze louter functionele benadering moet een voortdurende zorg voor de ontluistering en de verarming van onze taal een blijvende opgave zijn.

Ik heb een aantal concrete voorstellen genoteerd. We moeten ervan uitgaan dat het gebruik van afkortingen in de huidige context bezwaarlijk nog kan worden uitgesloten of vermeden. Toch zouden enige tucht en afspraken in de departementen ter zake het onoordeelkundig en chaotisch gebruik ervan wel in meer redelijke banen kunnen leiden. Uitgaven en publicaties zouden bijvoorbeeld vergezeld kunnen gaan van een concreet verklarende

voetnoot. Ofwel moet bij de eerste tekstuele 'afkortingvermelding' eenmalig de volledige naam vernoemd worden zodat de lezer een algemeen geldend steunpunt krijgt. Ook en vooral zou de redactie van een aangepaste handleiding een zeer welkome steun zijn bij het doornemen van heel wat beleidsmatige teksten. Dit laatste is wel het meest belangrijke punt van deze vraagstelling. Het zouden hoe dan ook positieve maatregelen zijn die het systeem in een voorzichtige controle en begeleiding zouden vatten.

Mevrouw de minister, wat is uw algemene visie op het gebruik van afkortingen en letterwoorden in beleidsmatige teksten? Kunt u instemmen met mijn voorstellen? Welke concrete maatregelen wilt u in dit verband treffen? Indien u niet met mij akkoord gaat, stel ik me de vraag hoe u het onoordeelkundig gebruik van beleidsteksten wilt opvangen. Is er al gevolg gegeven aan de door mevrouw Van Cleuvenbergen in haar voorstel tot resolutie geformuleerde vragen? Welke zijn de eventuele concrete opvolgingspunten? Is er reeds advies ingewonnen bij de Nederlandse Taalunie? Zo ja, wat waren de door deze instantie geformuleerde standpunten en hoe is aan deze gevolg gegeven?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Overheidscommunicatie bevat onvermijdelijk afkortingen. Indien alle erin voorkomende instanties, afdelingen, diensten en dergelijke consequent voluit geschreven werden, zou dat vaak leiden tot vreselijk lange teksten die nog meer als 'ambtenarees' zouden worden afgedaan. De leesbaarheid, laat staan de papierberg, zouden er zeker niet op verbeteren.

De statistische publicaties van fikse omvang die door mijn departement in het Nederlands of in een vreemde taal opgesteld worden, bevatten altijd een handige lijst met de gebruikte afkortingen. Brochures van of in samenwerking met de afdeling Informatie en Documentatie Onderwijs verklaren zoveel mogelijk de gebruikte afkortingen.

De manieren waarop dit gebeurt kunnen variëren. Een makkelijk te hanteren, verklarende afkortinglijst wordt bijvoorbeeld toegevoegd indien er heel wat van deze afkortingen voorkomen. Courante afkortingen zoals ASO, KSO, TSO en BSO worden meestal bij hun eerste vermelding voluit toegelicht. In sommige publicaties worden er verklarende voetnoten gebruikt. Dit is de werkwijze in Onderwijs Spiegel, het inspectieverslag dat jaarlijks verschijnt. Soms wordt van deze regels bewust af-

Vanderpoorten

gestapt. De brochure die ontwikkeld werd om bij het grote publiek de dienstverlening van de nieuwe CLB's bekend te maken : 'PMS + MST = CLB', vermeldde bijvoorbeeld consequent de term 'Centra voor Leerlingenbegeleiding' voluit. Daarvoor werd geopteerd omdat werken aan de naam bekendheid daar nog op zijn plaats was.

De voorgaande verduidelijkingen zijn een antwoord op het eerste punt van de resolutie die aangenomen werd door de commissie voor Cultuur van het Vlaams Parlement. Ik geef hier bondig de grote lijnen weer van het advies van de Nederlandse Taalunie. U ontvangt een kopie van de volledige tekst.

Afkortingen worden het best vermeden. Opteer voor de duidelijkere alternatieven waar dat mogelijk is. Gebruik alleen algemeen gangbare of officieel vastgelegde afkortingen. In contexten waar afkortingen meermaals een lange term vervangen, kunnen ze nuttig zijn. Bij uitvoerige documenten, voegt men een lijst toe. Nieuwe afkortingen moeten alleszins op een doordachte manier worden gevormd en gebruikt, om mogelijke verwarring qua uitspraak, klank of betekenis tegen te gaan. Ze kunnen het beste niet te kort zijn, en uniform gespeld worden zonder punten met aanduiding van de uitspraak : een reeks hoofdletters voor alfabetische afkortingen, en kleine letters voor afkortingen die als woorden uitgesproken worden. Leg de afkortingen officieel vast.

Ik twijfel aan het nut van het opstellen van een verklarende lijst van de door de Vlaamse overheid gebruikte afkortingen en letterwoorden. In gedrukte vorm wordt het ongetwijfeld een uitgebreide publicatie. Bovendien zou die om de haverklap herzien moeten worden. Daarenboven is de aanmaak en verspreiding duur en het risico bestaat dat men vooral de reeds goed geïnformeerde burgers bereikt. Omdat zo'n papieren lijst een beperkte houdbaarheid heeft, kan het internet een meer aangewezen kanaal zijn. Zo zou een omvattende lijst in combinatie met een lijst per domein op het internet, alleszins sneller na te slaan zijn. Niettemin betekent het in beide gevallen een extra drempel voor de lezer of lezeres om deze lijst tijdens de lectuur van een overheidstekst daadwerkelijk te raadplegen. Maar het experiment kan alleszins de moeite waard zijn. Ik stel voor dat de minister-president het initiatief daartoe neemt.

In ieder bevoegdheidsdomein moet worden gewaakt over de helderheid van communicatie naar

de doelgroepen. De geschetste praktijk van mijn departement, waarbij in principe telkens stilgestaan wordt bij, en vervolgens ingespeeld op het uiteindelijke gebruik en de doelgroep van een tekst, is efficiënt en kost weinig moeite. Uiteraard betreft het een attitude van iedereen die betrokken is bij de redactie van teksten. Ik onderzoek momenteel hoe de filosofie van het advies van de Nederlandse Taalunie nog eens extra onder de aandacht gebracht kan worden van iedereen die in mijn departement betrokken is bij redactioneel werk.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evolutie in het Nederlandstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de evolutie in het Nederlandstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

– *De heer Van Nieuwkerke treedt als voorzitter op.*

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, het probleem van het aantal Frans- en anderstaligen in de Nederlandstalige scholen langs de taalgrens en vooral in de Vlaamse Rand rond Brussel is niet nieuw. In een aantal van die scholen doet zich hetzelfde probleem voor als in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Naar aanleiding van een Belgamededeling werd daar onlangs weer de aandacht op gevestigd.

'Ondanks een stijgend aantal Franstalige inwoners in de faciliteitengemeenten Wezembeek-Oppem en Kraainem, steeg het aantal leerlingen in de Nederlandstalige basisscholen de voorbije twee jaar sterk. Omdat steeds meer Franstaligen hun kinderen naar Nederlandstalige scholen sturen, vraagt de heer Van Biesen, Vlaams onderwijsschepen in Kraainem, specifieke klasnormen voor faciliteitengemeenten. De heer Van Biesen verklaart deze evolutie onder meer doordat de Franstalige en vooral de taalgemengde gezinnen steeds meer het Nederlandstalig onderwijs verkiezen, omdat ze hun

Van Nieuwenhuysen

kinderen tweetalig willen opvoeden. Ze worden tevens aangetrokken door de hoge kwaliteit van dat onderwijs. Die kwaliteit staat door het stijgend aantal Franstalige kinderen volgens de heer Van Biesen echter danig onder druk. Hij vraagt daarom specifieke klasnormen voor faciliteitengemeenten zodat er met kleinere klassen kan worden gewerkt.'

Daar is een bijkomend aspect aan verbonden. Toevallig kreeg ik vorige week een brief van een Wemelse inwoner, wiens zoon in een klas met veel Franstalige leerlingen zit. Het gevolg is dat het niveau en het tempo van de lessen Frans heel hoog ligt, zodat de Nederlandstalige leerlingen, die niet de basiskennis van hun Franstalige klasgenoten hebben, een leerachterstand oplopen. De klasleerling doet dan wel zijn best om bijlessen te geven, maar op de te grote vraag naar zulke bijlessen, kan niet worden ingegaan. Ik citeer het besluit van de brief: 'Vlaamse schoolkinderen zijn het slachtoffer van de toeloop van Franstalige leerlingen in hun school.'

Mevrouw de minister, ik vrees dat dit het gevoel is waarmee heel wat Nederlandstalige ouders in die gemeente zitten. Net zoals in Brussel komt het vertrouwen van de Vlaamse ouders in de kwaliteit van het aangeboden onderwijs in gevaar. De situatie in de randgemeenten kennende, in combinatie met de hoge verblijfskosten in die regio, kan dat als pervers resultaat hebben dat jonge Nederlandstalige gezinnen verkiezen om in een gebied te wonen waar hun kinderen terecht kunnen in homogeen Nederlandstalige scholen. Dat gaat in tegen het beleid van de regering om het Vlaams karakter van de Rand te handhaven.

Mevrouw de minister, hoe staat het met de bijzondere normen voor het onderwijs in de betrokken scholen? Anderhalf jaar geleden hebt u zelf aangegeven dat er in de Vlaamse Rand een bijkomend probleem is door het zeer gedifferentieerd sociaal milieu, wat met zich meebrengt dat de leerkrachten daar een extra inspanning moeten leveren. U hebt ook erkend dat er in de kleuterscholen nog meer problemen zijn, omdat kinderen daar dikwijls niet eens hun eigen moedertaal machtig zijn. Er werd dan ook herhaaldelijk gepleit voor het aanwenden van de 'Brusselnorm' in de scholen van de randgemeenten en langs de taalgrens. Ik weet dat er nu al extra lessen worden gegeven. Gelden de bijzondere klasnormen ook in de Vlaamse Rand? Volstaan die om aan het probleem tegemoet te komen?

Mevrouw de minister, in juni 2000 antwoordde u op een vraag om uitleg over het voorrangbeleid in Brussel dat sommige problemen van het Nederlandstalig onderwijs in verhevigde mate aanwezig zijn in onze hoofdstad. Terecht voegde u daaraan toe dat dit evenzeer geldt voor de Vlaamse Rand, en dat u mevrouw Deckers had gevraagd ook daar projecten op te starten. Is dat effectief gebeurd?

Mevrouw de minister, tot nu toe weigerde u het Franstalig faciliteitenonderwijs in vraag te stellen. Zolang u bij dit standpunt blijft, hoort u er mijns inziens op zijn minst naar te streven dat dit onderwijs perfect tweetalige leerlingen aflevert. Dat zou de druk op het Nederlandstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten doen afnemen. Steeds meer inwoners zien in dat kennis van het Nederlands onontbeerlijk is.

Onlangs las ik een artikel over een project in een basisschool van de Franse Gemeenschap in de buurt van Ronse. Kinderen krijgen er van jongs af drie kwart van hun lessen in het Nederlands. In het lager onderwijs wordt dat afgebouwd tot een kwart. De resultaten daarvan zijn heel positief. Dat staat in schril contrast met de prestaties van het Franstalig faciliteitenonderwijs in Vlaanderen. Is het niet raadzaam dat dit laatste deze nieuwe aanpak overneemt? Het zou de situatie in de Nederlandstalige scholen verbeteren, en de Franstalige ouders zouden krijgen wat ze verwachten: onderwijs dat tweetalige leerlingen aflevert.

De voorzitter: De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik ben het niet eens met de opvatting dat Vlaamse gezinnen de Rand zullen verlaten omdat ze hun kinderen les willen laten volgen in homogeen Nederlandstalige klassen. Dergelijke ouders gaan naar mijn mening in de fout. De buitengewone kwaliteit van het Vlaams onderwijs is ongetwijfeld zeer aantrekkelijk. Niemand kan evenwel om de noodzaak van meertaligheid heen. We moeten de Vlaamse ouders in de Rand stimuleren om op post te blijven. Het lijkt me onwaarschijnlijk dat ze zouden wegtrekken louter om bovengenoemde reden.

De voorzitter: Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de voorzitter, collega's, de normen voor de Nederlandstalige basisscholen in de faciliteitengemeenten zijn dezelfde als die voor de andere Vlaamse

Vanderpoorten

scholen. Anders dan voor de Brusselse scholen worden er dus geen bijzondere criteria gehanteerd.

Sinds het schooljaar 1997-1998 loopt er evenwel een tijdelijk project waardoor de Nederlandstalige scholen uit de taalgrensgemeenten extra lestijden kunnen krijgen als ze voldoen aan bepaalde voorwaarden en over een goedgekeurd aanwendingsplan beschikken. Deze maatregelen werden ingevoerd net omdat deze scholen steeds meer worden geconfronteerd met anderstalige leerlingen. De moeilijkheden die deze anderstalige leerlingen ondervinden, brengen met zich mee dat ze onvoldoende kunnen participeren aan het onderwijs. Met behulp van extra lestijden willen we hun integratie bevorderen. De situatie van de scholen in de Vlaamse rand zal grondig worden besproken tijdens de discussies over de hertekening van het onderwijslandschap.

Ik houd geen rekening met de mogelijkheid om het Franstalig faciliteitenonderwijs zelf in te vullen. Sinds 1989 is de Vlaamse Gemeenschap geen inrichtende macht meer, en heeft ze het beheer van het gemeenschapsonderwijs aan een autonome instelling toevertrouwd. Het basisonderwijs in de faciliteitengemeenten overhevelen naar het gemeenschapsonderwijs is slechts mogelijk als de gemeentebesturen een akkoord sluiten met dit laatste en hun scholen afstaan.

Waarborgen voor een goede tweetaligheid van de leerlingen zijn in de eerste plaats de eindtermen voor Nederlands en het toezicht erop. We hebben het hier al vaak over gehad. Om de besprekingen met de Franse Gemeenschap op het goede spoor te krijgen, heb ik de zaak op de agenda van de Vlaamse regering geplaatst.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mevrouw de minister, u hebt opgesomd wat we al wisten. De Rand- en taalgrenssubsidies volstaan niet. Een kleuterleidster van de gemeenteschool van Kraainem getuigde dat in de eerste kleuterklas 23 kinderen zitten, waarvan 5 Nederlandstalig. De meeste kinderen begrijpen haar dus niet. Ze vindt dat het zo niet verder kan. Zoals in Brussel zijn er kleinere klassen nodig. De schooldirectie pleit ook voor extra lestijden voor de Vlaamse kinderen om het niveau van hun moedertaal op peil te houden.

Kortom, aangezien de problemen bijna identiek zijn, moeten in deze regio de normen voor Brussel worden gehanteerd. Als dat niet gebeurt, zal het vertrouwen van de ouders in het Nederlandstalig onderwijs onvermijdelijk afnemen. Dit kan gezinnen ertoe aanzetten te verhuizen naar een omgeving waar het onderwijs wordt aangeboden dat ze verwachten.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Van Nieuwenhuysen, taalgemengde klassen komen overal in Vlaanderen voor. De overheid heeft maatregelen genomen om de druk op de scholen te verlichten. Zo werd bijvoorbeeld voorzien in extra kinderverzorgsters voor het kleuteronderwijs. Eventueel kunnen de klassen kleiner worden. Deze zaken werden opgenomen in de nieuwe CAO, en zullen binnen afzienbare tijd in praktijk worden gebracht. Ze gelden voor heel Vlaanderen.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : De toestand van het onderwijs in de randgemeenten is mijns inziens meer vergelijkbaar met die van de Brusselse dan van de Vlaamse scholen. Ik blijf aandringen op het gebruik van de Brusselse normen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik begrijp uw bezorgdheid. We overleggen met de schooldirecties over welke omkadering ze nodig hebben. Daarbij komt ook de vraag aan bod of er aparte normen nodig zijn voor de scholen in de taalgrensgemeenten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de leerplichtleeftijd

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Baelen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de leerplichtleeftijd.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, sinds 2002 zijn de Nederlandse kleuters leerplichtig vanaf hun vierde jaar. Vroeger was de leerplichtleeftijd in Nederland 5 jaar. Sommige ouders vinden dit onverantwoord. Ze menen dat de meeste kinderen van 4

Van Baelen

jaar nog niet in staat zijn om voltijds naar school te gaan. De wetgeving biedt hiervoor een oplossing : de ouders mogen leerplichtige kinderen enkele uren per week thuis houden. Mits toestemming van de schooldirectie kan het aantal uren zelfs worden uitgebreid.

Er gaan echter ook stemmen op om de leerplichtleeftijd te verlagen tot 2,5 jaar. Vertaald naar Vlaanderen roept dit de vraag op of kleuteronderwijs zou moeten worden verplicht. De instapleeftijd is van cruciaal belang, zeker voor kinderen uit lagere sociale klassen. Vanzelfsprekend zou het niet gaan om een verplichte voortdurende aanwezigheid. Ik wil dit debat aangaan. Deze maatregel kan zowel voor allochtone als autochtone kinderen zeer nuttig zijn. Voor hun schoolcarrière is het heel belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd voldoende taalbeheersing verwerven.

Mevrouw de minister, overweegt u om de leerplichtleeftijd in Vlaanderen te verlagen ? Vooral scholen met allochtone kinderen zijn hiervoor vragende partij. Kinderen op jonge leeftijd sociale vaardigheden en een adequate kennis van het Nederlands bijbrengen, vergroot hun kansen in het hoger en universitair onderwijs.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Van Baelen. Vanzelfsprekend houdt een dergelijke maatregel verband met het gelijkheidskansenbeleid voor allochtonen en kansarmen. Onderzoek heeft uitgewezen dat de ongelijkheid al begint in het basis- en zelfs het kleuteronderwijs. Kinderen uit kansarme gezinnen krijgen van huis uit veel minder stimuli. Vanuit die optiek is een debat over de leerplichtleeftijd zeker zinvol.

Mevrouw de minister, werden er reeds studies uitgevoerd over de relatie tussen de schoolcarrière en de leerplichtleeftijd ? Los van de discussie over de leerplichtleeftijd vraag ik me ook af of u bereid bent initiatieven te nemen inzake buitenschoolse begeleidingsprogramma's. In het buitenland werden hier reeds goede resultaten mee bereikt.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik heb geen enkel probleem met het verplicht maken van het kleuteronderwijs. Ik vraag me wel af hoe hoog het percentage vandaag reeds is van kinderen die op de leeftijd van tweeëneenhalf, drie, vier of vijf jaar kleuteronderwijs volgen. Ik denk dat dat ruim 90 percent is,

zelfs meer dan 98 percent. Die verplichting kan dus enkel helpen bij die anderhalve percent of zo die vandaag de kleuterschool niet bezoekt.

Uit bepaalde studies blijkt dat onderwijs in het Nederlands veel beter lukt als kleine kinderen eerst onderwijs in hun eigen taal krijgen. Er zijn dus voor- en nadelen. Misschien moeten we meer kansen geven aan experimenten waarin kleuters en zelfs kinderen uit het eerste leerjaar onderwijs krijgen in hun moedertaal, van de juiste leerkrachten. Nadien kan het Nederlands dan veel beter worden aangeleerd. Ik weet echter niet of hierover al eenduidige onderzoeksresultaten bestaan.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : De stimulansen die kinderen op jonge leeftijd krijgen, zijn natuurlijk zeer belangrijk. Als het gaat over gelijke kansen, is preventie ook een belangrijk element. Ik kan voorlopig nog geen definitief oordeel vellen over de verplichting van kleuteronderwijs, daarom zou ik de argumenten voor en tegen eerst nog eens willen horen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De motieven om de leerplichtleeftijd in Nederland te verlagen zijn eigenlijk niet zomaar over te plaatsen naar onze situatie in Vlaanderen. De situatie in het kleuteronderwijs is daarvoor te verschillend. Wij hebben een vrij uniek systeem van kwalitatief zeer goed kleuteronderwijs, waarbij er een traditie is om kinderen vanaf tweeëneenhalf tot drie jaar, zelfs fulltime, te laten schoollopen. Het is te begrijpen dat Nederland in de context van het onderwijskansenbeleid focust op het intensifiëren van de voorschoolse initiatieven – dit is bij hen dus voor de leeftijd van vier jaar – en op het verlagen van de leerplichtleeftijd, omdat zij die traditie en dat onderwijsaanbod op die jonge leeftijd niet hebben. Ik wil benadrukken dat ons kleuteronderwijs vrij uniek is, en dat veel landen van ons komen leren.

Los van het feit dat het verlagen van de leerplicht geen Vlaamse bevoegdheid is, maar federaal moet worden aangepakt, heb ik geen bezwaar tegen een discussie over dit thema. Ikzelf heb hierover reeds ideeën geuit. Mijn Waalse collega Nollet deed anderhalf jaar geleden reeds een voorstel in de richting van leerplichtverlaging. De vraag is echter of de verlaging van de leerplicht een meerwaarde zal hebben. In Vlaanderen gaan momenteel 64.733 vijfjarigen naar de kleuterschool. Dat is een onderwijsdeelname van 99 percent van de vijfjarigen.

Vanderpoorten

Het huidige systeem heeft het voordeel dat ouders kunnen kiezen om hun kinderen op hun eigen ritme te laten schoollopen. Als er een verplichting komt, is er geen keuze meer en moeten alle kleuters altijd naar school gaan. De heel jonge kleuters moeten nu bijvoorbeeld geen volledige dag naar school komen en ouders met jonge kinderen kunnen ook buiten de schoolvakanties nog weg.

Het is een terechte bekommernis om allochtone, anderstalige kinderen zo goed mogelijk de Nederlandse taal te leren. Het middel daartoe, met name het verlagen van de leerplichtleeftijd, is echter niet het meest efficiënte. Veel belangrijker lijkt het ons om te investeren in goed taalvaardigheidsonderwijs in combinatie met het uitbouwen en onderhouden van een goede relatie tussen de school en het thuismilieu van het kind. Dit wordt nu zeker mogelijk gemaakt via het gelijkekansenbeleid in scholen met overwegend allochtone kinderen.

Er zijn geen cijfers voorhanden die iets kunnen zeggen over de effectieve onderwijsdeelname van allochtone kinderen aan het kleuteronderwijs. Ingeschreven zijn betekent namelijk niet dat men ook daadwerkelijk naar school komt. We hebben echter geen cijfers die aantonen dat allochtone kinderen significant minder dagen aanwezig zijn in de kleuterschool dan autochtone kinderen. De leerplicht vervroegen naar vijf jaar zou tot gevolg hebben dat de kinderen wiens ouders geen vaste verblijfplaats hebben, een jaar vroeger op internaat moeten. Emotioneel ligt dat voor die kinderen zeer moeilijk.

Het verlagen van de leerplichtleeftijd mag alleszins niet tot gevolg hebben dat de onderwijsaanpak ten opzichte van vijfjarigen verandert, maar dat is volgens mij ook niet de bedoeling van de vraagsteller. Vlaanderen heeft trouwens naar aanleiding van een OESO-onderzoek over 'early childhood education and care' een zeer lovende evaluatie gekregen voor de speelse, niet-formele aanpak waarbij het cognitieve niet primeert. In de OESO-studie staan ook gegevens over het verband tussen onderwijskansen en het volgen van kleuteronderwijs, daarom raad ik u aan de studie opnieuw te lezen.

Naar aanleiding van dat onderzoek volgden nog een aantal studies voor het Centrum voor Gezinsplanning, over de verhoging van de instapleeftijd van tweeëneenhalf naar drie jaar. Toen heb ik beslist om de leeftijd op tweeëneenhalf te houden, net omdat het voor kansarme kinderen een nadeel kon zijn om pas op driejarige leeftijd kleuteronder-

wijs te starten. Voor het aanleren van de taal is dat zeer belangrijk. Het behouden van de instapleeftijd op tweeëneenhalf jaar zal een artikel vormen in onderwijsdecreet XIV.

Ik heb er zelf ook aan gedacht om de leerplichtleeftijd te verlagen tot vijf jaar. Aan dit systeem zijn echter zowel voor- als nadelen verbonden, die grondig moeten worden bestudeerd. Om de juiste conclusies te trekken, zouden we moeten weten waaruit dat percent kleuters bestaat dat geen kleuteronderwijs volgt. Het zouden voornamelijk kinderen zonder vaste verblijfplaats kunnen zijn, maar dit element kan nog verder worden onderzocht.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw de minister, u zei dat 99 percent van de vijfjarigen de kleuterschool bezocht. Hebt u echter ook cijfers over de tweeëneenhalf-, de drie- en de vierjarigen ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Het percentage ligt overal heel hoog. Zoals de heer Suykens zei, bedraagt het percentage overal meer dan 90 percent. Als de tweeëneenhalfjarigen niet allemaal komen, heeft dat dikwijls gewoonweg te maken met de schoolrijpheid. Er bestaan kinderen die pas op de leeftijd van drieëneenhalf jaar schoolrijp zijn. Het pleit in het voordeel van de ouders als ze hun kinderen om die reden langer in een opvangcentrum laten verblijven. Ik heb de cijfers nu niet bij me, maar het vormt geen enkel probleem om ze op te vragen en aan u mee te delen.

De heer Gilbert Van Baelen : Ik heb nog een tweede vraagje. Ik ben het met u eens als u zegt dat een goed taalvaardigheidsonderwijs in relatie tot het school-thuismilieu vooral heel belangrijk is voor de allochtonen. We hebben het dan echter over het leerplichtonderwijs en niet over het kleuteronderwijs.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ook in het kleuteronderwijs kan hieraan extra aandacht worden geschonken.

De heer Gilbert Van Baelen : Is dat opgenomen in het gelijkekansendecreet ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Neen, om gelijke kansen te realiseren moeten we de mensen stimuleren. Het is belangrijk om contact op te nemen met de ouders en hen bij het schoolleven te betrekken. Voor de kinderen wordt het veel gemakkelijker als de ouders worden geholpen om Nederlands aan te leren.

Vanderpoorten

Onderzoekingen leveren geen eenduidige conclusies op over onderwijs in de eigen taal. Wat is eigenlijk de thuistaal van het kind ? Soms is dat een officiële taal, soms is dat een dialect. Het is een complex vraagstuk, en oplossingen liggen niet voor de hand

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Ik wil de heer Van Baelen toch zeggen dat de invoering van de leerplicht vanaf 5 jaar niet gelijkstaat met de schoolplicht. De ouders die vandaag hun kinderen thuis houden, kunnen dat nadien ook nog doen. Sommigen hebben gehandicapte kinderen. Anderen hebben een kind dat in het buitengewoon kleuteronderwijs thuishoort, maar daar zijn de ouders niet altijd gelukkig mee. Ze houden het kind dan liever thuis. Dan is er ook nog het probleem van de trekkende bevolking, zoals schippers. Die zal men niet snel over de streep halen. De invoering van de leerplicht volstaat niet om de kinderen naar school te halen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de screening van Vlaamse kleuters op autisme

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Baelen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de screening van Vlaamse kleuters op autisme.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, er is aangekondigd dat 5.000 tot 10.000 Vlaamse kinderen uit de eerste en tweede kleuterklas worden gescreend. Hun sociale vaardigheden en de aanwezigheid van autisme worden onderzocht. Ik juich het toe dat alle actoren daaraan meewerken.

Men streeft drie doelstellingen na. Men wil internationaal gebruikte vragenlijsten testen op hun bruikbaarheid in Vlaanderen. Dat is belangrijk, want vandaag heeft 1 op 200 kinderen in min of

meerdere mate autisme. Is de screening al gebeurd, en zijn er al resultaten bekend ? Is men van plan om deze methode ook toe te passen voor de detectie van dyslexie, hoogbegaafdheid, enzovoort ? Dat is ook belangrijk in het kader van ons streven naar gelijke kansen, zorgverbreding en onderwijsvoor-rangsbeleid.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Zoals u weet ben ik erg begaan met het probleem van autisme. Ik sluit me dus graag aan bij de vraag van de heer Van Baelen. Het aantal gevallen van autisme is schrikbarend hoog. Volgens sommige studies zijn er meer dan 1 op 200 kinderen autistisch. De cijfers nopen ons om hiervoor meer aandacht op te brengen. Tijdens de discussies over de visietekst 'Maatwerk in samenspraak' hebben we kunnen vernemen hoe ingrijpend het probleem wel is. Aangepaste hulp is onontbeerlijk. Een vroege detectie van het probleem wordt almaar belangrijker.

Ik heb een bijkomende vraag voor de minister. Wat bent u van plan met de adviezen ? Wat gebeurt er in concreto met het advies dat een kind autistisch is ? Worden de ouders begeleid ?

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij het pleidooi van de vorige sprekers. Mevrouw Claes heeft gelijk als ze wijst op het belang van een vroege detectie van het probleem. Men zegt me dat hoe vroeger men kan remediëren, hoe beter de resultaten zijn. Dat is zeker voor zwak autistische kinderen het geval.

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ook in het verleden heb ik al gepleit voor een vroege detectie van leerproblemen. De vraag van de heer Van Baelen is belangrijk. Kunnen we deze detectiemethode ook toepassen op andere leerproblemen dan autisme ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : De detectie moet zo vroeg mogelijk gebeuren. Hier gaat het over kinderen in de eerste en tweede kleuterklas. Bij hen kan het onderzoek op een georganiseerde en systematische wijze gebeuren. Het klopt dat de levensjaren

Van Baelen

daarvoor niet onbelangrijk zijn. Maar dan begeven we ons op het terrein van de welzijnssector, waarin Kind & Gezin en dergelijke een rol spelen. Ik weet niet of men autisme al onmiddellijk na de geboorte kan detecteren.

De voorzitter : In principe stelt Kind & Gezin voor elk kind een basisdossier op. Dat kan nuttige informatie opleveren voor de onderwijssector.

Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het woord 'screening' is hier eigenlijk niet op zijn plaats. Het betreft de ijking van een instrument voor de detectie van autisme bij jonge, normaal begaafde kinderen. Het gaat om een vragenlijst ten behoeve van kleuters. Dit instrument kan in de toekomst op verzoek worden gebruikt. Als leerkrachten of ouders zich zorgen maken over een kind, raadplegen ze een CLB waar dat instrument kan worden gebruikt. Het zou ook kunnen worden gebruikt voor oudere kinderen waarover men zich zorgen maakt. De actie is dus zeker niet een systematische en afdoende zoektocht naar alle autistische kleuters.

De ijking van dit instrument gebeurt aan de hand van toevallige steekproeven, en dat is iets anders dan een screening van alle kleuters. De CLB's kunnen het instrument aanwenden om binnen de decretale bepalingen bij individuele kinderen autisme te detecteren. Dit instrument is een onderdeel van een draaiboek. Het is één element binnen een onderzoeksprocedure. Het zal helpen de hypothese van autisme te toetsen en aldus een steviger basis te bieden voor eventueel diepgaander diagnostisch onderzoek zoals bijvoorbeeld in een gespecialiseerde dienst.

Het onderzoeksmateriaal is eind januari 2002 aan de lokale CLB's bezorgd. Die verschaffen de scholen momenteel vragenlijsten. Leerkrachten en ouders worden uitgenodigd om in februari of begin maart 2002 deze vragenlijsten in te vullen. Daarna zullen ze door de CLB's terug worden verzameld. De verwerking kan pas nadien starten. Dit zal gebeuren door een medewerkster van professor Roeyers van de universiteit van Gent, die tot het einde van dit jaar voltiijds aan dit project werkt. Resultaten zijn er op dit ogenblik dus nog niet.

Dyslexie of hoogbegaafdheid zijn niet opgenomen in het detectie-instrument dat momenteel wordt ontwikkeld. Evenmin is er sprake van uitbreiding

naar alle kleuters. Zoals gezegd wordt er gewerkt met een toevallige steekproef van zowat drie kleuters per eerste en tweede kleuterklas uit zowel het gewoon als het buitengewoon onderwijs.

Ik denk dat er een misverstand heerst door wat er in de media is verschenen. Het gaat niet om een volledige screening maar om het ontwikkelen van een instrumentarium. De vragen die nadien gesteld zijn, gaan dan wel wat verder. Ik denk uiteraard dat het van het allergrootste belang is dat autisme maar ook andere problemen zo snel mogelijk gedetecteerd worden. Door de expertise die de voorbije tien jaar met allerlei projecten zoals zorgverbreding zijn ontwikkeld, verloopt de detectie toch al een stuk vlotter maar het kan nog veel beter.

Ik denk dat hiertoe een aantal acties nodig zijn. In eerste instantie moet er extra aandacht komen voor een aantal problemen in de initiële lerarenop-leiding. Een leerkracht moet niet kunnen zeggen wat er scheelt maar wel dat er iets scheelt. Dan kan de doorverwijzing starten, ook in een nascholing uiteraard. In de tekst over maatwerk wordt voorgesteld de expertise van het buitengewoon onderwijs ook in te zetten in het gewoon onderwijs. Een dergelijke intensievere samenwerking zal mogelijkheden tot een snellere detectie bieden. Ik ben het absoluut met u eens dat de detectie zo vroeg mogelijk moet gebeuren maar daartoe zouden er een aantal acties ongeveer tegelijkertijd moeten plaatsvinden.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Er is inderdaad een misverstand gerezen omtrent het aantal kleuters dat zou worden gescreend. Ik verneem hier nu vandaag dat het zeker niet de bedoeling is om een systematisch onderzoek door te voeren.

Het lijkt me wel een beetje absurd om een toevallige steekproef te maken. Kinderen waarvan men vermoedt dat er sprake is van autisme of zelfs maar van autismespectrumstoornis, vertonen toch wel een specifiek gedrag. Daarom suggereer ik dat die steekproef specifiek wordt uitgevoerd bij de kinderen die al een bepaald zorgwekkend gedrag vertonen.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Het betreft hier geen screening of een detectie maar wel de ijking van de vragenlijst. Het is dan ook relevant dat de steekproef toevallig is. De ijking kan immers slechts gebeuren op basis van toeval en dus met zowel gewo-

Van Baelen

ne als lichtautistische kinderen om te achterhalen of het een afwijking geeft. De vragenlijst is dus wel voldoende. Zodoende zijn de twee componenten minimaal en is het brede spectrum wel nodig om te zien of de vragenlijst relevant is.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.17 uur.*
